

РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛИТВИ

Постановка проблеми. Розвиток туристичного ринку в постсоціалістичних країнах Європи відбувається відчутно повільніше у порівнянні із Західною Європою. Серед країн Балтійського регіону туристичний ринок Литви позиціонується як наймолодший та найменш вивчений. Він на певному історичному етапі свого розвитку був найбільш соціалізований і орієнтований на колишні союзні республіки, відтак зіткнувся з багатьма проблемами в області реструктуризації та реформування в ринкових умовах господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема становлення та функціонування туристичного ринку присвячено багато праць, а саме О. Любіцева, М. Мальська. Питанням розвитку міжнародного туризму в Балтійському регіоні присвячені праці: О. Супричова, Р. Малко. Питання туристично-рекреаційного потенціалу країн Балтії як основи розвитку туризму знаходимо лише в контексті характеристики ресурсного потенціалу Європейського рекреаційного регіону у праці Н. Фоменко.

Мета статті. Полягає у комплексному аналізі сучасних тенденцій розвитку туристичного ринку Литви, його місця на міжнародному ринку туристичних послуг Балтійського регіону та Європи в цілому.

Виклад основного матеріалу . Розвиток міжнародного туризму в Литві – важливий компонент у створенні економічного, соціального, культурного добробуту. Міжнародний туризм є важливим елементом у захисті природної та культурної спадщини, диверсифікації економіки. Ці фактори стали ключовими для розробки маркетингових стратегій туристичного сектора країни. Сьогодні країна займає 55-е місце серед 139 країн світу за рівнем конкурентоспроможності у сфері туризму[10].

Литва є членом ОБСЄ та ООН (з 1991 р.), Ради Європи (з 1993 р.), НАТО (з 2002 р.), Європейського Союзу (з 2004 р.), Шенгенської зони (з 2007 р.). Литовська республіка – найбільша за площею та кількістю населення держава. Країна поділяється на п'ять етнографічних регіонів: Аукштайтія, Жемайтія, Сувалкія, Дзукія, Клайпедський край [1]. Розташовується на відроггах Східноєвропейської рівнини. Ландшафт країни сформувався в останній льодовиковий період, що має рівнинний характер з невисокими моренами.

Клімат помірно м'який, змінюється в міру просування в регіони країни – з морського на узбережжі до континентального в найсхідніших районах. Клімат країни сприятливий для розвитку туризму протягом цілого року.

Розвитку туризму сприяє значний туристично-рекреаційний потенціал. Своєрідні ознаки місцевої природи, а саме: морські курорти, дюни, льодовикові озера які сприяють створенню в країні одного із кращих районів «зеленого» туризму.

Природною атракцією країни є Куршська коса, яка відділяє Куршську затоку від Балтійського моря. Куршська коса є унікальним природним явищем – піщаний острів завдовжки 98 км, місце де можна побачити луки і піщані пустелі, які вкриті високостовбурними й низькорослими гірськими соснами також широколистяний ліс і південну тайгу. Частиною Куршської коси є «Мертві дюни» або «Крокуючі дюни» вони вважаються одними із найвищих у Східній Європі.

Центрами екологічно орієнтованих видів туризму є національні природні парки країни: Куршська коса (7,8 тис. га); Жемайтський (20 тис. га); Аукштайтінський (30 тис. га); Дзукійський (30 тис. га); Плокстинський заповідник дикої природи [1]. Кожен з них репрезентує не тільки окремий природний ландшафт тієї або іншої частини Литви, але також знайомить туриста з культурою різних литовських етносів: жемайтів, аукштайтів, дзуків. Крім того в Литві налічується 30 регіональних парків [8]. Приморське розташування та сприятливі кліматичні умови сприяють розвитку кліматотерапії.

Поряд з кліматом як лікувальний чинник на курорті використовують мінеральну воду і торфові лікувальні грязі. Мінеральна вода відноситься до хлоридно-натрієво-кальцієвих з мінералізацією від 3,6 г/л (родовище Юрате) до 19,3 г/л (родовище Паланга) [9].

Більша частина у туристично-рекреаційного потенціалу Литви зосереджена на історико-культурних туристичних ресурсах. Особливими пам'ятками Литви є середньовічна архітектура. До найпопулярніших туристичних центрів країни відносяться: Вільнюс, Тракай, Каунас, Шяуляй, Кернаве, Клайпеда.

Вільнюс – найбільше місто Литви, її столиця. Древній Вільнюс розташовувався у долині ріки Нярис біля Верхнього замку на горі й Нижнього замку у її підніжжя, між якими розмістилось Старе місто із заплутаною віялоподібною мережею вулиць. У наші дні Старе місто Вільнюса – одне із найбільших у Європі (360 га) і основна визначна пам'ятка країни (з 1994 р. внесене у перелік Світової культурної спадщини ЮНЕСКО) [6].

Церкви й костьоли – справжня візитна картка Вільнюса. У жодному іншому місті в Східній Європі немає такої щільності об'єктів культових споруд. За розрахунками щільність об'єктів сакральної архітектури столиці становить 1,5 од./ км². Серед них: православні, католицькі, протестантські храми, мечеті, синагоги та кенаса [3]. Вільнюс по праву вважається одним з найбільших виставкових і музейних центрів Європи [4].

Тракай – стародавня столиця Литви, цікава своїм острівним замком, що вважався однією із найнепрístupніших фортець у Східній Європі (сьогодні тут розташований Тракайський історичний музей),

руїнами «Півострівного замку», домініканського монастиря, палацом Узутракіс із парком у французькому стилі, караїмськими релігійними спорудами й унікальним льодовиковим ландшафтом з десятками озер навколо міста. Окрема гордість міста – Національний історико-культурний парк Тракай, загальна площа якого 8200 га. На території парку розташовані два заповідники й десять культурних, ландшафтних і природних пам'яток, а також близько 50 стародавніх будинків, безліч археологічних і архітектурних пам'яток [1].

Каунас (раніше Ковно) – друге за величиною місто Литви, відоме своєю середньовічною архітектурою, дзвонівими концертами, музеєм чортів і музеєм М.К. Чюрленіса. Крім того тут безліч театрів і концертних залів, у тому числі Академічний театр драми, Малий театр, Музичний театр, Театр пантоміми, Ляльковий і Молодіжний театри, Концертний зал Каунаської філармонії, парки «Dainu slenis» і Диксиленд [4].

Кернаве – невелике містечко в 35 км від Вільнюса, розташоване на правому березі річки Неріс. У XIII ст. він був одним з перших центрів Литовської держави. У 1989 р. був заснований Державний культурний резерват Кернаве. У 2004 р. Кернаве внесено ЮНЕСКО до списку Всесвітньої спадщини. Виключне світове значення цього об'єкта – в тривалості заселеності (від пізнього палеоліту (IX тис. до н.е.) і до наших днів)[4].

Клайпеда (колишній Мемель) – великий незамерзаючий морський порт, одне з найдавніших міст у Литві, засноване в 1252 р. як замок Мемельбург. Місто сильно постраждало під час Другої світової війни, але тут збереглися залишки замку на Куршській косі, численні театри й галереї (XVII-XVIII ст.), квартали старих кам'яних складів (найстарші з них датується XVIII ст.), будинок магістрату (1770 р.) і театр (1870-і рр.) [7].

У народногосподарському комплексі Литви туризму відводиться значна роль. Послуги туризму становлять 1/4 в загальному експорті послуги. Баланс між коштами, які «відвозять» литовські туристи, і засобами, які витрачають тут закордонні туристи, позитивний і становить 1,2 млрд. літів. Зростання експорту за 2014 рік склав 8% [5].

Досить велику увагу сьогодні Литва приділяє розвитку туристичної інфраструктури, особливо транспортної. Розвиток портового обслуговування став найважливішим чинником економічного зростання для країн регіону загалом. У цілому, на транспортні послуги припадає близько 5-7% ВВП Литовської Республіки, що позитивно впливає і на поживлення туристичної активності [2].

Висновок. Можна виділити чинники, які сприяють розвитку туристичного ринку Литви: вдале географічне положення між Сходом і Заходом; матеріальна та нематеріальна спадщина; етнічна кухня; автентичність культури; унікальні ландшафти; екологічно чисте природне середовище; світові стандарти туристичної сфери.

Наявний туристично-рекреаційний потенціал зумовлює формування туристичного ринку країни, якому притаманні свої особливості. Пріоритетними напрямками туризму, що дають можливість ідентифікувати країну на міжнародному туристичному ринку стали: лікувально оздоровчий туризм; спортивно-оздоровчий туризм; пізнавальний туризм; агротуризм; подієвий туризм; культурний туризм; медичний туризм; екологічний туризм; круїзний туризм; релігійний туризм.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безуглий В.В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / В.В. Безуглий, С.В. Козинець. – К. : Видавничий центр: Академія, 2003. – 688 с.
2. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) / О.О. Любіцева. – К. : Альт-прес, 2003. – 436 с.
3. Малко Р. Литва. Бурштинова країна // Міжнародний туризм. – 2007. – № 3. – С. 54-58.
4. Мальська М. П. Туристичне країнознавство. Європа: навч. посібник. / М.П. Мальська, М.З. Гамкало, О.Ю. Бордун. – К. : ТОВ Центр Учебної Літератури, 2009. – 224 с.
5. Міжнародний туризм [Електронний ресурс]: [Міжнародний туризм]. – Режим доступу: <http://www.worldtourism.org>.
6. Перелік чинних міжнародних угод між Україною і Литовською Республікою: Договірні-правова база між Україною та Литвою [Електронний ресурс] / Посольство України в Литовській Республіці. – Режим доступу: latvia.mfa.gov.ua/ua/ukraine-it/legal-acts.
7. Стадник О.Г. Країни світу у цифрах і фактах. Довідник географа, історика, економіста / О.Г. Стадник. – Х. : Вид. Група «Основа», 2004. – 288 с.
8. Супричов О. Прибалтійські країни: Естонія, Литва, Латвія / О. Супричов // Географія та основи економіки в школі. – 2007. – № 9. – С. 35-42.
9. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
10. UNWTO Tourism Highlights, 2015 Edition. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unwto.org/pub>.